

***Krismes Prezents* by Katie Brown**
(First published in Yiddish: *Di tsayt* 1949)

I don't know what it's like in other Jewish homes, but in ours I find it so stressful every year when the holy festival of *krismes* comes round.

My children simply drive me crazy, constantly making plans for how to celebrate it.

First, they give me an ultimatum: that I have to buy each of them a *krismes prezents* if I don't want the festival to be ruined, because without *prezents*, *krismes* isn't *krismes*.

And second, we have to celebrate by having a party with a green tree and red lights, just like decent, respectable Jewish families do.

While I don't like the idea of celebrating *krismes*—it was never done in my parents' home or anywhere in my family—I never say anything as long as they celebrate it at their friends' houses.

Today, however, my Rachel begged me to throw a *krismes* party for her at home. She said that every year she goes to her friends', but this year, she wants to invite her friends here. I complained and protested about our cramped flat, and our lack of money in these hard times, but it didn't help. Indeed, nothing helped, and I had to submit to the ultimatum.

From then on I didn't have a moment's peace. My head was constantly spinning, thinking about how to organize it all, the *prezents* and the party, because a promise is a promise.

A few days earlier I'd noticed a large poster on a wall in Whitechapel announcing the good tidings that, at this place on a certain day, there'd be a Hanukkah bazaar where people could find bargains, with the profits going to an important cause.

On the evening of the Hanukkah charity bazaar, I took my mischievous Davy by the hand and went off to buy *krismes prezents*.

When we arrived, the square was already packed with customers who'd probably come for the same reason as me.

The stalls were prettily decorated in all sorts of colored paper. Some had electric lights that shone like stars in the sky, and others had *krismes* decorations with slogans like:

“Don't walk past us, buy bargains at cheap prices.”

“You need our goods and we need your money,” and so on.

The stallholders were beautiful, well-dressed women, and charming girls who

were drawing the attention of customers to their stalls.

Davy, the little devil, nagged me to buy him everything in the bazaar. I managed to get away with only buying him a Purim rattle.

I decided not to spend more than a few pounds, bearing in mind the *krismes* party that I had to throw for my pious children.

Unfortunately, we women have a weakness for buying everything we see, and there's no fighting such a desire. So I walked slowly from stall to stall and considered everything I saw, looked at each thing from every angle, considered it again, and put it back down, as one does. In one corner I saw a stall with a sign "Only exquisite items sold here," which was very appealing. The stallholder, a pretty Jewish girl, also impressed me. I went over to look at the "exquisite items" in the hope that I'd find something there from our friend Moshe Oved's jewelry shop, because he's generous and often gives items to charitable causes. But no, the things on the stall were different. There was a pretty pair of ladies' shoes. I bought them for my daughter, who'd be going to a friend's wedding and had already bought an evening dress, which the shoes would match. The price was reasonable, so I paid and asked for them to be wrapped.

Davy had also seen a pair of trousers he really liked on the stall, and he begged me to buy them, promising to learn the Four Questions by heart for *Pesach* in return.

I was so happy that he remembered *Pesach* existed as well as *krismes*, that I bought the trousers for him. Then I remembered that my old man hadn't a decent shirt to wear, and especially now that we were going to be throwing an evening party for respectable company, I had to get him a *prezent*. At the same stall I bought him a white shirt with a collar and a red tie, just as he liked, thinking that he should look smart at least once a year.

After this I decided not to spend any more money, and set off for home.

We were standing by the exit when I caught sight of a fur coat on another stall and had a sudden desire to get it. For many years I'd coveted such a coat and was jealous of any woman who owned something like that. I checked my purse and saw that I still had a few pounds left. I forgot about the party and decided to buy myself the coat. Decision made, I marched over to the stall, mulled over the bargain, tried it on, and liked how it looked in the mirror. With a happy smile, I thought to myself: Let my enemies eat their hearts out and think that I've won the Irish Sweepstake. They'd be so jealous of me. I bought it, they wrapped up the precious item, and Davy and I left.

On the way home I began to regret spending all my money, because now I'd have to work out how to borrow money to get the party together. If not, my daughter would move out, as she'd done a few times before, and I'd be without a breadwinner.

Getting home, out of breath from dragging the heavy packages, I arrived in the house puffing and thanked God that I hadn't run into anyone on the way. I instinctively felt that I should open up the packages on my own and have a look at my bargains.

I set out the individually wrapped packages, looked at them, and thought I was going to pass out.

My Rachel's shoes were both for the left foot. Davy's trousers were full of holes, my husband's new shirt was stained, and my fur coat that I wanted to show off to my enemies was moth-eaten. Davy was afraid to come near me in case I took my anger out on him, and he cleared out of the house.

When my old man came home, my problems really began in earnest. He looked at the *krismes prezents* I'd spent so much on, was furious, and decided that there was no way we were going to have a *krismes* party, and not only that, but we were going to have a Hanukkah party instead. I was delighted and asked him when Hanukkah was. He said he didn't know. I said, How come you're a Jew and you know when *krismes* is but not when it's Hanukkah?

He replied that *krismes* came every year on the same day on the calendar, but Hanukkah doesn't, and he promised to ask the *shammes* of the synagogue.

So it was decided that this year we'd celebrate Hanukkah, and *krismes* would be left to the *goyim*.

But when he asked the *shammes* when Hanukkah was, the *shammes* looked at him as if he was crazy, laughed heartily, and said that Hanukkah was two weeks ago.

So, as you can see, this year we're left without a *krismes* party and without a Hanukkah party. Oh, well, too bad, I thought.

And when I thought it over, I realized I shouldn't take it to heart because the pounds spent on *prezents* had, in any case, gone to a good cause.

Krismes Presents by Katie Brown, translated by Vivi Lachs. From *London Yiddishtown: East End Jewish Life in Yiddish Sketch and Story, 1930-1950* © Vivi Lachs, 2021. Used by permission of Wayne State University Press.

Kristmes prezents

Fun Katie Brown

Di tsayt, 1949

Ikh veys nisht vi azoy es iz in andere idishe hayzer nor bay mir hob ikh oystsushteyn groyse tsores, yedes yor ven es kumt der heyliker yontef kristmes.

Mayne kinder dergeyen mir poshet di yorn, men halt in eyn makhn plener, vi azoy, un oyf vos far an oyfn tsu farbrengen dem yontef.

Ershtns, git men mir an ultimatum, az ikh muz far yedn fun zey koyfn a kristmes prezent, oyb ikh vil nisht hobn keyn farshternt yontef, vayl on dem iz kristmes keyn kristmes nisht...

Tsveytns darf men im fayern mit a fayner parti mit a grinem boym, mit royte likhtlekh, azoy vi es firt zikh bay laytishe un balebatishe yidn.

Trots dem vos mir iz dos nisht gefeln, vayl ikh hob es nisht gezen bay mayne eltern, un bay keynem fun mayn mishpokhe, hob ikh gornisht gezogt, azoy lang zey flegn geyn pravn dem yontef bay zeyere fraynd, vu ahin men hot zey yedes yor farbetrn.

Haynt ober, hot zikh mayn tokhter tsugetshepet tsu mir, nisht andersh nor ikh zol ir makhn a kristmes parti do bay mir in der heym. Ale yorn zogt zi, geyt zi tsu di fraynd, haynt, vil zi farbetrn ire fraynd tsu zikh, es hot nisht geholfn mayn taynen un betn zikh bay ir, az ikh ken zikh aza fargenign nisht derloybn, ershtns tsulib mayn enger voynung, tsveytns tsulib mangl in gelt in der itstiker shlekhter tsayt.

Ober es hot keyn zakh nisht geholfn, ikh hob gemuzt zikh untermvarfn dem ultimatum.

Fun dan on hob ikh nisht gehat keyn ruike minut, es halt mir in eyn dreyen der moyekh, vi azoy dem inyen adurkhtsufirn, say mit di prezenter, say mit der parti, vayl tsugezogt iz tsugezogt.

Mit etlekhe teg tsurik, hob ikh bamerkt a groysn afish, oyf a vant in vaytshepl, velkher zogt undz on a gute psure az in dem plats, in a gevishn tog, efnt zikh oyf a khanike bazar, vu men vet kenen koyfn metsies tsu bilike prayzn, un der profit geyt far a vikhtikn tsvek.

Dem gevishn ovnt, hob ikh genumen mayn deyvelen dem mazek bay der hant, un avek mit im tsum khanike bazar, koyfn kristmes prezents...

Araynkumendik ahin, iz shoynt der plats geven gepakt mit koynim, velkhe zenen minastam gekumen tsulib dem zelbn tsvek vos ikh.

Di stols zenen geven fayn farputst, mit farshidene kolirn papir, oyf andere hobn oykh gebrent elektrishe lempelekh velkhe hobn geshaynt vi shtern oyfn himl, un nokh andere kristmes dekoratsyes, mit oyfshriftn azelkhe vi:

“Geyt undz nisht farbay, koyft metsies far bilige prayzn

Ir darf undzere skhoyres un mir darfn ayer gelt” un azoy vayter.

Di farkoyferins zenen geven sheyne, alte un junge oysgeputste froyen un kheynevdiye meydelekh velkhe hobn getsoygn di oyfmerkzamkayt fun yedn farbaygeyer tsu zeyere stols.

Mayn deyvele der mazik hot fun mir gerisn shtiker, khotsh gey un koyf im op dem gantsn bazar, es iz mir koym gelungen im optsukoyfn a grager oyf purim...

Ikh hob bay zikh opgemakht, nisht oystsugebn mer vi etlekhe getseylte funt, hobndik in zinen di kristmes parti velkhe ikh darf nokh makhn far mayne frume kinder.

Tsum badoyern hobn mir froyen a shvakhkayt tsu koyfn ale vos di oygn zen, un gegn dem kheyshek ken men keyn giber nisht zayn, shpatsir ikh mikh arum langzam, fun stol tsu stol, batrakht yede zakh vos dort gefint zikh, drey yede zakh iber oyf ale zaytn, batrakht es gut, un leyg tsurik avek, azoy vi der shteyger iz... In a vinkl hob ikh derzen a stol, mit an oyfshrift, “Do farkoyft men bloyz antikn”. Dos iz mir shtark gefeln, di farkoyferin a sheyn idish meydl hot mikh oykh shtark imponirt. Bin ikh tsugegangen batrakhtn di antikn, mit der hofenung dort tsu gefinen etlekhe antikn fun undzer fraynd moyshe oveds¹ gesheft, vayl ikh veys az er hot a gut harts, tsu gebn far azelkhe tsvekn... ober neyn, dort zenen gelegen andere antikn. Ikh hob dort gezen a por fayne damen-shikh. Ikh hob zey gekoyft far mayn tokhter, velkhe darf geyn oyf a khasene tsu ir khaverte. Zi hot shoyn gekoyft an ivning dres tsu velkhn di shikh veln pasn, der prayz iz geveyn tsugenglekh, hob ikh zey geheysn aynpakan un batsolt.

Mayn deyvele hot oykh oyf dem stol fun di antikn, derzen a por heyzlekh, velkhe zenen im shtark gefeln, hot er zikh bay mir genumen betn, ikh zol zey far im koyfn.

Derfar hot er mir tsugezogt, vet er oyf peysekh oyslernen di fir kashes fun oysvenik.

Dos iz mir shtark gefeln, vos er gedenkt nokh, az akhuts kristmes, iz nokh faran a peysekh oykh... hob ikh im gekoyft di heyzlekh. Ikh hob zikh dermont, az der alter mayner hot nisht keyn laytish hemd ontsuton. Iberhoypit itst ven men darf zikh tsuzamen kumen mit laytishe mentshn, tsu farbrengen an ovent, un a prezent muz ikh im dokh say vi koyfn. Hob ikh im oyf dem stol mit antikn gekoyft a vays hemd mit a kolner, un a roytn kravat, azoy vi er hot lib, un getrakht, zol er khotsh eyn mol in yor oyszen vi a mentsh...

¹ Moshe Oved: London Yiddish writer and jeweller, who owned a jewellery shop called Cameo Corner near the British Museum.

Nokh dem hob ikh bashlosn, mer keyn gelt nisht oystsugebn, un gelozt zikh geyn aheym.

Shoyn shteyendik baym oysgang, hob ikh derzen, fun vaytn oyf a stol, a futernem mantl, tsu velkhn ikh hob shtark kheyshek bakumen, shoyn yorn lang hob ikh bagert aza mantl, un mekane geveyn yene froyen velkhe hobn farmogt aza malbesh. Ikh hob a tap geton bay zikh in keshene, derzen az es iz nokh faran etlekhe funt, hob ikh fargesn in der parti, un bashlosn tsu koyfn dem mantl far zikh. Azoy bashlosn, bin ikh tsugegangen tsum stol, batrakht di metsie, im ongemostn, arayngekukt in shpigl, un, ven ikh hob oysgefunen, az er past mir, hob ikh a tsufridenem shmeykhl geton, un getrakht bay zikh: zoln mayne sonim platsn, zoln zey meynen az ikh bin baglikt gevorn un gevunen dem ayrishn svip steyk, zoln zey zikh mekane zayn... ikh hob batsolt, men hot mir ayngepakt dem antik, un ikh bin mit mayn deyvelen aroys fun dort.

Geyendik aheym, oyfn veg, hot mir shoyn genumen bang ton, halmay ikh hob oysgegebn dos gantse gelt. Un itst vel ikh muzn dreyn dem kop, un borgn gelt oyf tsuzamenshteln di parti, oyb nisht vet mayn tokhter zikh aroysmufn fun mir, un ikh vel blaybn on a parnose-geberin, azoy vi zi hot shoyn eynike mol geton...

Aheym kumendik, a farsopete fun shlepn di shvere pek, bin ikh on an otem koym arayngefahn in shtub, un gedankt got, vos ikh hob keynem nisht getrofn. Epes hob ikh instinktiv derfilt, az ikh muz aleyn efenen di peklekh, un batrakhtn di metsies. Un azoy vi dos harts volt mir gezogt.

Ikh hob zikh genumen funander viklen di peklekh, batrakhtn di zakhn, iz mir gevorn finster far di oygn...

Mayn tokhters shikh zenen geven beyde far den linkn fus. Deyveles heyzlekh hobn gehat lekher, mayn mans naye hemd hot gehat alte flekn, un mayn futerner mantel, mit velkhn ikh hob gezolt shtoltsirn gegn mayne sonim, iz geven tsefresn fun milbn... Mayn deyvele hot moyre bakumen ikh zol mayn bitern kas nisht oyslozn tsu zayn kop, hot zikh opgetrogn un aroys fun shtub.

Ven mayner iz aheym gekumen hobn zikh ersht ongehoybn mayne tsores. Derzeyendik di kristmes prezenter velkhe ikh hob ayngehandelt, un oysgegebn azoy fil gelt, hot er fun groys kas bashlosn nisht tsu makhn keyn kristmes parti, ober oyf tselokhes veln mir dafke makhn a khanike parti. Dos yor, bin ikh tsefridn geven, un freq zikh bay im, ven iz khanike? Entfert er az er veyst nisht... zog ikh staytsh, du bist dokh a yid, farvos zhe veystu ven es iz kristmes, un du veyst nisht ven es iz khanike?

Zogt er, az kristmes kumt oys yedes yor dem zelbn tog, loyt dem kalendar, un khanike nisht, ober er hot mir tsugezogt, tsu freqn zikh baym shames fun zayn shul.

Alzo, azoy iz geblibn, az hay-yor pravn mir khanike un dem kristmes lozn mir tsu di goyim.

Makht zikh a mayse, az ven er hot gefregt dem shames, ven es kumt oys khanike, hot yener im ongekukt vi meshuge, zikh shtark tselakht un geentfert, az khanike iz shoyn geven mit tsvey vokhn tsurik...

Iz azoy vi ir zet zenen mir dos yor geblibn on a kristmes un on a khanike parti. Meyle farfahn trakht ikh.

Ober ven ikh hob zikh baruikt, hob ikh ayngezen, az vegn di prezents velkhe ikh hob gekoyft, darf ikh zikh nisht nemen tsum hartsn vayl say vi geyt der fond far a vikhtikn tsvek.

קִרִיסְטָמָעַס פֶּרְעָזָעָנְטָס !

איך וויאס נישט ווי איז איז אנדערע אידישע היוזער נאר בי
מיר האב איך איסצושטעהן גרויסע צרות, יעדעם יאהר ווען עם קומט דער
הייליגער יומ-יטוב קריסטמעם.

מיינע קינדרער דערגעעהן מיר פשט דרי יאהרעה, מען האלט איז איז
מאכען פֶּלְעָנָהָר, ווי איז איז און אויף וויאס לאָר אָן אָוָן צו פֶּאָרְבָּלְעָנָהָן דעם
יומ-יטוב.

ערשטענס, נט מען ציר איז אולטימאטום, איז איך מז פֶּאָר יעדען פֶּן
זוי קוּפֶּעָן אַ קִרִיסְטָמָעַס פֶּרְעָזָעָנְטָס, אויב איך וויל נישט האבען קיון פֶּאָר
שטערטען יומ-יטוב, וויל אָהָן דעם איז קִרִיסְטָמָעַס קיון קִרִיסְטָמָעַס נישט....
צוויטענס דאָרָפֶּן מען אַיהם פֶּיְעָרָעָן מיט אַ פֶּינְגָּרָעָן פֶּאָרְטִּי מיט אַ
גרעינען בוים, מיט רויטע לְיכְטָלָה, איז איז ווי עס, פֶּהָרָט זיך בַּי לְיוֹטִישָׁע, אָזֶן
בָּעֵל הַבִּיתִישָׁע אַידָּעָן.

טְרָאָץ דעם וויאס מיר איז דאס נישט גַּעֲפָלָעָן, וויל איך האב עם נישט
געזעהן בַּי מִינְעָן עַלְטָרָעָן, אָזֶן בַּי קִינְעָנָם פֶּן מִין מִשְׁפָּחָה, האב איך
גַּאֲרָנִישָׁט גַּעֲזָגָט, איז אַנגֶּן זוי פֶּלְעָנָהָן גַּהָּן פֶּרְאָזָעָן דעם יומָן בַּי זַיְעָרָעָן
פֶּרְיוֹנָה, וואו אָהָן מען האט זוי יעדעם יאהר פֶּאָרְבָּעָטָעָן.

הַיִּינְטָא אַכְּבָּעָר, האט זיך מִין טָאַכְּטָעָר צְוָעַשְׁטָעָפָט צָו מִיה, נִטְאַנְדָּרְשָׁס
נאר איך זאל איהר מאבען אַ קִרִיסְטָמָעַס פֶּאָרְטִּי דָא בַּי מִיר אָין דער הַיּוֹם.
אַלְעָא יְאָהָרָעָן וְאָגָט זֶה, גַּעַתְּהָט זֶה צו דִי פֶּרְיוֹנָה, הַיִּינְטָה,
פֶּרְיוֹנִינְד צו זיך, עס האט נישט גַּעֲהַאֲלָפָעָן טִיְּן טָעָנָהָז אָזֶן בַּעֲטָעָן זיך בַּי
איהר, אָז אָיך קָעָן זיך אַזְאָפָעָן גַּעֲנִינָהָן גַּוְשָׁת עַרְלָוְבָּעָן, עַרְשָׁטָעָנָם צְוָלִיב מִין
עַנְגָּר וְוַאֲוִינָגָן, צְוָוִיטָעָנָם צְוָלִיב מַאֲנָגָעָל אָז גַּעַלְתָּא אָין דער אַיצְטִינְפָּר
שְׁלָעַכְּטָעָר צִוְּיָהָט.

אַכְּבָּר עס האט קיון זיך נישט גַּעֲהַאֲלָפָעָן, איך האב גַּעַמּוֹת זיך אַונְטָעָר
וְוַאֲרָפָעָן דעם אַולְטִימָאָטָום.

פֶּן דָאָן אָז האב איך נישט גַּעֲהַאֲטָא קיון דְּרוֹהִיגָּע מִינְטָם, עס האלט מִיר
אָז אָין דְּרִיְעָן דער מָות, ווי איז איז דעם עַנְיָן אַדְרָכָזְקָיְהָרָעָן, סִי מיט דִי
פֶּרְעָזָעָנְטָה, סִי מיט דער פֶּאָרְטִּי, וויל צְוָעַזְעָאָגָט, איז צְוָעַזְעָאָגָט.
מיט עַטְלִיכְעָע טָעַג צְוָיקָה, וויל צְוָעַזְעָאָגָט, האב איך בַּאֲמָעָרָקָט אַ גְּרוֹוּסָן אַקְּיָשָׁה, אויף אַ
וְוַאנְט אָז וְוַיְוִיטְשְׁעָפָעָל, ווילכְּבָעָר זְאָגָט אָזֶן אַ גְּנוּטָע בְּשָׂוָה אָז אָז דעם
פֶּלְאָזֶן, אָז אַ גְּעוּוֹסָעָן טָאָגָן, עַפְּנָעָט זיך אויף אַ חְנוֹכָה בְּאַזְאָהָר, וואו מעַן ווּעַם

קענען קוינען מציאות צו ביליגע פריזען, און דער פראָפִיט געהט באָר אַן ווּכְתִּיגְעַן צוּעָק.

דעם געוויסען אבענדה, האב איך גענומען מיין דייוועלען דעם מזוז
ביי דער האנט, און אוועק מיט איהם צום חנוכה באזאאר, קוילען קרייטמעס
פרעוזענטס....

אריזון קומענדיג אהיהן, איז שווין דער פלאץ געווען געפֿאקט מיט קווינס, וועַּדְבָּע זענען מון הסטם געקומען צוֹלִיב דעם זעלְבָּען אַזְעָשׂ ווְאַס אַבָּ.

די סטאלס זענען געווען פײַן פָּאַרְפּוֹצְטַ, מיט פָּאַרְשִׁידְעָנַע קָאַלְיָרָען פָּאַפִּיר, אויף אַנְדְּרָעָן האַבעָן אויך גַּעֲבָרָעַנְטַ עַלְקְטְּרִישַׁע לְעַמְפְּעָלָעַד וּוּלְכָעַ האַבעָן גַּעַשְׁיָינַט וּוּ שְׁטַעַרְעָן אוּפָּן הַיְמָעַל, אָוּן נָאָר אַנְדְּרָעָן קְרִיסְטְּמָעַם דָּעַקְאַרְאַצְּיעַם, מיט אוּפְּשִׁירִיכְטָעַן אַזְעַלְכָעַ וּוּ:

„געהט אונז נישט פארביי, קויפט מציאות פאר ביליגע פריזען“

אייר דארט אונזערע שחורת און מיר דארטען אייר געלט" א.ג.ו.א.
די פֿאָרְקוּיֶּהָעָרִינְס זענען געווען שעהנען, אלטּע און יונגע אויסגעפֿוצְטּע
פּֿרְוִיּעָן, און חנּוּדוּדִינְגָּר, ווּלְכָעַ האָבָּן גַּעַזְוִיגָּן דִּי אָוּפְּמָעָרְקוּזָאַמְּקִיּוֹת
הָגָּוּ יְשָׁרְטָן קָאָרְבִּינְגָּהָר אָו זְוִישָׁטָהָמָּאָלָּם.

מיין דיזועעלע דער מזיק, האט פון מיר געריסען שטיקער, באטש געה און קויפ איהם אב דעם גאנצען באזאאה, עס איז מיר קויים געלונגנען איהם אבעזוקוילען א גראגער אויפ פורדים...

איך האב ביי זיך אבעגעמאכט, נישט אויסצונגבען מעהרא ווי עטלייכע געעהלטטע פונט, האבענידיג אין זינען די קיריסטמעס פארטיזן וועלכע איך דארך נאך מאכען פאך. מינען קָרְוּמָעַ קִינְדָּרָעַ.

זום באדויערין האבען מיר פָּרוּעַן אֲשֶׁר שׂוֹאָכְקִוִּיט צוֹ קוֹיְפָּעַן אלְזַ וְזַ דַּי אָוְגָעַן זַהְעָן. אָוְן גַּעֲגָעַן דַּעַם חַשְׁקָעַן מַעַן קִיּוֹן גַּבּוֹר נִישְׁטַ זַיִן, שְׁפָאַצְּרַ אַיךְ מִיר אַרוּם לְאַנְגָּזָם, פָּוֹן סְטָאָל צוֹ סְטָאָל, בָּאַטְרָאַכְטַ יְעַדְרַ אַזְּ וְוָאַסְּ דָּאַרְטַ גַּעֲפִינְטַ זַיִקְ, דְּרָהַ יְעַדְרַ אַזְּ אַלְעַזְ וְזַיְטָעַן, בָּאַטְרָאַכְטַ עַם גּוֹטְ, אָוְן לִיגְ צְרוּקִיקָאָוּקַ, אַזְוַיְ וְזַיְ דַּעַר שְׁטִיגְגַּעַר אַיְזָן.... אָנֵן אַזְוְנִקְעַלְ האַבְּקַ אַיךְ דָּרְעוֹחַן אַסְטָאָל, מִיטַּן אַזְוְאַיְזְשִׁרְוִטַּ, "דָּא פָּאַרְקִוְּטַ מַעַן בְּלוֹוִיְ אַנְטִיקְןַ" דָּאַס אַזְוַיְ מִיר שְׁטָאַרְקַ גַּעֲפָלְעַן, דַּי פָּאַרְקִוְּפְּעַרְדִּין אַ שְׁעַהַן אַזְדִּישַׁ מִירְדְּעַלְ האַטְמַקְ מִיךְ אַזְוַיְ שְׁטָאַרְקַ אַיְמָפָאַנְרִיטַ, בֵּין אַיךְ צְוַעַגְנָאַגְנָעַן בָּאַטְרָאַכְטַעַן דַּי אַנְטִיקְעַן, מִיטַּן דַּעַר הַאֲלָגְנוֹגְ דָּאַרְטַ צוֹ גַּעֲפִינְעַן עַטְלִיכְעַ אַנְטִיקְעַן, פָּוֹן אַזְנוֹעַדְ פְּרִיְינְדַ מִשְּׁהַ עַוְדְסַ גַּעֲשָׁעַטַ, וּוַיְלַ אַיךְ וּוַיְסַ אַזְוַעַרְ האַטְמַקְ גַּעֲלָעַעַן הָאָרֶץ, צוֹ גַּעֲבָעַן פָּאַר אַזְוּלְכַעְ צְוּעַקְעַן.... אַבְעַר נִין, דָּאַרְטַ עַזְעַעַן גַּעֲלָעַעַן אַנְדְּרָעַ אַנְטִיקְעַן. אַיךְ האַבְּרָאַרְטַ גַּעֲזָהַן אַפְּאַר פְּיִינְעַדְמַעַן שְׁךְ. אַיךְ האַבְּקַ זַיְיַ גַּעֲקִוְּטַ פָּאַר מִין טָאַכְתָּעַ, וְזַיְהַטְוְ שְׁוִין גַּעֲקִוְּטַ אַזְיְזִיקְעַן אַזְיְזִיקְעַן, צוֹ וְעַלְכָעַן דַּי שִׁיר וְעַלְעַן פְּאַסְעַן, דַּעַר פְּרִיְזַ אַזְיַ גַּעֲוַעַן צְוַעַגְגָלַעַר. האַבְּקַ זַיְיַ גַּעֲהִיסְעַן אַיְינְפָאַקְעַן אָוְן בָּאַצְאַחַלְטַ. מִין דִּיוּוּלְלַעַלְ האַטְמַקְ אַזְיַ אַיְזַ דַּעַם סְטָאָל פָּוֹן דַּי אַנְטִיקְעַן, דַּעֲזָעַהַעַן

א פאר היוזלען, וועלכע זענען איהם שטארק געבעלען, האט ער זיך בי מיר גענומען בעטעה, איך זאל זיך פאר איהם קוייטען, דערפאר האט ער מיר צגען זאגט, וועט ער אויף פסח אויסלערגען די פיער קשיות פון אויסוועניג.

דראָס איז מיר שטארק געבעלען, וואָס ער גערענטק נאָך, אָז אָחוֹז קרייסטמעס, אָז נאָך פֿאָרטֿאָן אַ פֿסֿח אָוִיך.... האָב אִיך אִיהם געקייטט די הייזלעך, אִיך האָב זיך דערמיינט, אָז דער אלטער מויינעה, האָט נישט קיון לִיְתִּישׁ הַעֲמֵד אַנְצּוֹטָן. אַיבְּעַרְהַיְּפָט אִיצְט וּזְעַזְעַמְעַן קְוֹמָן מִזְטִישׁ מִזְטִישׁ מִעְנְשָׁעָן, צו פְּאַרְבְּעַנְגָּעָן אַן אַבְּעָנָה, אָז פְּרַעְזָעָנָט כּוֹז אִיך אִיהם דָּאָך סִי וּוּי קִיְּפָעָן, האָב אִיך אִיהם אוֹיף דָּעַם סְטָאָל מִיט אַנְטִיקָעָן גַּעֲקִוִּיטָט אַ וּוּיס הַעֲמֵד מִזְטִישׁ אַן קָאַלְנָהָא, אָז דָּוִיטָעָן קָרָאָזָאָט, אָזּוּי וּוּי עָל האָט לִיב, אָז גַּעַטְדָּאָכָט, זָאָל ער כָּאַטָּש אַיִּין כִּיאָל אַיִּין אַוִּיסְזָעָהָן וּוּי אַ מעַנְשָׁן....

נאָך דָּעַם האָב אִיך באַשְׁלָאָסָעָן, מַעַהְרָ קִיּוֹן גַּעַלְט נִישְׁט אַוִּיסְזָעָבָעָן, אָז גַּעַלְאָוֹת זִיך גַּעַהְן אַחֲיָים.

שְׁוִין שְׁטַעַהַעַנְדִּיגְ בִּיּוֹם אַרְיוֹסְגָּאָנָגְ, האָב אִיך דַּעֲרוֹעָהָן, פּוֹן וּוּוּיטָעָן אַוְהָא אַסְטָאָל, אַ פְּוּטְעַרְנָעָם מַאַנְטָאָל, צו וּוּלְכָעָן אִיך האָב שְׁטַאָרָק חִישָּׁק באַקְוּמָעָן שְׁוִין יָאַהְרָעָן לְאַנְגָּה האָב אִיך באַגְּהָרָט אֹזָא מַאַנְטָאָל, אָזְנָה גַּעַוּעַן גַּעַוּעַן אַזְנָה גַּעַתְּהָוָן בַּיִּזְדָּאָן קַעַשְׁעָנָעָן, דַּעֲרוֹעָהָן אָז עַס אִיז נאָך פְּאָרָאָן עַטְלִיכָּעָן פּוֹנָה, האָב אִיך פְּאַרְגָּעָסָעָן אַיְן דָּעַר פָּאָרְטִי, אָז באַשְׁלָאָסָעָן צו קִיְּפָעָן דָּעַם מַאַנְטָאָל, פָּאָר זִיך זִיך אַיִּין קַעַשְׁעָנָעָן, בֵּין אִיך צָוְעַגְנָאָגָעָן צָוָם סְטָאָל, באַטְרָאָכָט די מִזְיָּאָה, אִיהם אַגְּנָעָמָאָסָעָן, אַרְיִינְגְּקָוָט אַיְן שְׁפָעָגָלָ, אָז, וּזְעַזְעַמְעַן אַיִּיך האָב אַוִּיסְגָּוָנְגָעָן, אַז עַד פָּאָסָט מִיה, האָב אִיך אַ צְוִירְדָּעָנָעָם שְׁמִיכְכָּעָל גַּעַתְּהָוָן, אָז גַּעַטְרָאָכָט בַּיִּזְדָּאָן זִיך: זָאַלְעָן מִיְּנָעָ שְׁוֹנָאִים פְּלָאָצָעָן, זָאַלְעָן זִיך מִיְּנָעָן אַז אִיך בֵּין באַגְּלִיקָט נְעוּוֹאָרָעָן אַז גַּעַוּאָנָעָן דָּעַם אַיְזָעָשָׁעָן סְוִיפְּ סְטִיקָ, זָאַלְעָן זִיך מִקְנָא זִיך.... אִיך האָב באַצְּעָהָלָט, מַעַן האָט מִיר אַיְנְגָעָפָקָט דָּעַם אַנְטִיקָ, אָז אִיך בין מִיט מִיּוֹן דִּיוּוּלָעָן אַרְוִיסָּמָן פּוֹן דָּאָרָט.

גַּעַהְנָדִיג אַחֲיָים, אַיְוָן וּוּגָעָ, האָט מִיר שְׁוִין גַּעַנְמָעָן באַגְּגָה טָהָה, הַלְמָאִי אִיך האָב אַוִּיסְגָּעָבָעָן דָּאָס גַּאנְצָעָ גַּעַלְטָ, אָז אִיצְט וּזְעַל אִיך מִזְוֹעָן דָּרִיעָוָן דָּעַם קָאָפָ, אָז באַרְגָּעָן גַּעַלְט אַוִּירְ צְוֹאָמְעָנְצְוָשְׁטָעָלָעָן די פָּאָרְטִי, אַוִּיב נִישְׁט וּזְעַט מִין טָאַכְטָעָר זִיך אַרְוִיסְמָוּעָן פּוֹן מִיר, אָז אִיך וּזְעַל בְּלִיְּבָעָן אַז פְּרַנְסָהְגָּעָבָרִין, אָזּוּי וּוּי זִיך האָט שְׁוִין אַיְנְגָעָן מָאָל גַּעַתְּהָוָן....

אַחֲיָים קְוּמָנְדִּיג, אַ פְּאַרְסָקְפָּעָטָעָן פּוֹן שְׁלַעַפְּעָן די שְׁוּעָרָעָ בעָק, בין אִיך אַטְהָעָס קְוִים אַרְיִינְגְּעָלָעָן אַיִּין שְׁטוּבָ, אָז גַּעַרְאָנְקָט גָּאָט, וּזְעַס אִיך האָב קְיָוָעָם נִישְׁט גַּעַטְרָאָפָעָן, עַפְעָם האָב אִיך אַינְסְטִינְקְטָוָו דָּרְפָּהָלָט, אִיך מִזְזָאָלְיָין עַקְעָנָעָן די פְּעַקְלָעָה, אָז באַטְרָאָכָטָעָן די דָּאָס הָאָרֶץ וּזְעַלְט מִיר גַּעַזְעָגָט.

אִיך האָב זִיך גַּעַנְמָעָן פְּנַאַגְנָדָר וּוּקְלָעָן די פְּעַקְלָעָה, באַטְרָאָכָטָעָן די זָאַכְעָן, אָז מִיר גַּעַוּוֹאָרָעָן פְּיִינְסָטָר פְּאָר די אַוִּיגָעָן....

מיין טאכטער'ס שיך זענען געווען ביידע פאר דעם, לינקען פום. דיוועעלעס הייזלעך האבען געהאט ליעבער, מיין מאַנְס' ניע העמד האט געהאט אלטער פַּלְעַקָּעַן, אָנוּ מיין קַטְעַרְנָעַר מַאֲנָטָעַל, מִיט וּוּלְכָעַן אֵיךְ האָב גַּזְאָלָט שְׂטָאָלְצִירָעַן גַּעֲנָעַן מִינְעָנָה שְׂוָנָאִים, אַיזְוַעַן צַוְּפָרָעָסָעַן פָּוּן מַילְבָּעַן.... מיין דיוועעלע האט מַוְרָא באַקְוּמָעַן אֵיךְ זָאֵל מיין בִּיטְעָרָעַן כַּעַם נִישְׁטָא אַוְיסְלָאָר זען צו זיַּן קָאָפּ, האָט זָיךְ אַבְּגָעָטָרָגָעַן אָנוּ אַרְוִוִּים פָּוּן שְׁטוּב.

ווען מיינער אַיזְוַאָהָים גַּעֲנָעַן האָבען זָיךְ עַרְשָׁת אַנְגָּהָוִיבָּעַן מִינְעָנָה צְדוֹתָה, דָּרְזָה הענְדִּיגָּה דִּי קְרִיסְטָמָעָם פְּרָעָוָעָטָר וּוּלְכָעַן אֵיךְ האָב אַיְוָנְגָהָאָנָה דָּלְמָט, אָנוּ אַוְיסְגָּעָנְגָעָבָעַן אַזְוַיְוַיְלָגָעַט, האָט עַר פָּוּן גְּרוּסָמָעָם כַּעַם בַּאֲשָׁלָאָסָעָן נִישְׁטָא צָוְמָאָכָעַן קִיְּן קְרִיסְטָמָעָם פָּאָרְטָי, אַבְּעָר אַוְיָה צָוְהָכָעָים וּוּלְכָעַן מִיר דָּקָא מַאָכָעַן אַחֲנָכָה פָּאָרְטָי. דָּאָס יָאָהָר, בֵּין אֵיךְ צַוְּפָרָעָעַן גַּעֲנָעַן, אָנוּ פָּרָעָג זָיךְ בֵּיְהָם, ווען אַיזְוַאָהָהָה? עַנְטָפָעָרָט עַר אָזְוַעַן וּוּוִיסְטָוּ ווען עַס אַיזְוַאָהָם סְפִּיטִישָׁ, דָּוְאָזְבּוֹזָט דָּאָךְ אַיִּהְךְ, לְאָרוֹזָאָס זְשָׁע וּוּוִיסְטָוּ ווען עַס אַיזְוַאָהָם קְרִיסְטָטָי, אָנוּ דָּוְזָוָשׁ ווען עַס אַיזְוַאָהָהָה?

זָאנְטָעָר, אָוּ קְרִיסְטָמָעָם קְוּמָט אָוִים יְעַדְעָס יְאָהָר דָּעָם וּוּלְכָעַן טָאגּ, לְוִיט דָּעָם קָאָלְעָנְדָאָה, אָנוּ חָנָכָה נִישְׁטָמָן, אַבְּעָר עַר האָט מִיר צְוָגָעָזָגָט, צָוְפָרָעָגָעָן, זָיךְ בַּיּוּם שְׁמָשׁ פָּוּן זָוִינְשׁוּהָלָה.

אַלְאָא, אַזְוַעַן גַּעֲלָבִיעַן, אָזְוַאָהָר פְּרָאָוּעָן מִיר חָנָכָה אָנוּ דָּעָם קְרִיסְטָמָעָם לְאָזְעָן מִיר צָוְדִּים.

מַאָכָט זָיךְ אַמְעָשָׁה, אָזְוַעַן עַר האָט גַּעֲפָרָעָגָט דָּעָם שְׁמָשׁ, ווען עַס קְוּמָט אָוִים חָנָכָה, האָט יְעַנְעָר אָוִים אַנְגָּקָט וּוּיְשָׁוָגָעָן, זָיךְ שְׁטָאָרָק צְוָלָאָכָט אָזְעָנְטָפָעָרָט, אָזְוַעַן שְׁוִין צְוָוִיְוִי וּוּאָכָעַן צְוָרִיךְ...

אַיזְוַעַן וּוּיְאָהָר זָעָהָט זָעָנָעַן מִיר דָאָס יְאָהָר גַּעֲלָבִיעַן אָהָן אַ, קְרִיסְטָטָי, אָנוּ אָהָן אַחֲנָכָה פָּאָרְטָי. מִילָּא לְאָרְפָּאָלְעָן טְרָאָכָט אֵיךְ.

אַבְּעָר ווען אֵיךְ האָב זָיךְ בָּאָרוּהִינְט, האָב אֵיךְ אַיְוָנְגָהָזָהָעָן, אָזְוַעַן דִּי פְּרָעָוָנָטָס וּוּלְכָעַן אֵיךְ האָב גַּעַקְוִיכָט, דָאָרָה אֵיךְ זָיךְ נִישְׁטָאָהָעָן צָום הָאָרָצָעָן וּוּיְילָסִי וּוּיְגַעַת דָּעָר פָּאָנָדָר פָּאָר אַ, וּוּכְטִינְגָּעָן צְוָעָק...